

Pentru monarhie:
Pre anu 6 fl., $\frac{1}{2}$ anu
3 fl., $\frac{1}{4}$ anu 1 fl. 50 cr.

Pentru străinatate:
Pre 1 anu 18 frcs., $\frac{1}{2}$
anu 9 frcs., $\frac{1}{4}$ anu
4 frcs. 50 cm.

Focea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Focea bisericescă-politică.

Unu şir garmond:
odată 7 cr., a doua ora
6 cr., a treia ora 5 cr.,
şi de fie care publica-
tiune timbru de 30 cr.

Totu ce privesce focea
să se adreseze la «Re-
dactiunea şi Admini-
stratiunea Unirii»
în
Blaşiu.

Anul IV.

Blaşiu 14 Iuliu 1894.

Numărul 30.

Agendele viitoriului.

Votarea proiectelor bisericesci ale guvernului de cătră amindouă case ale parlamentului şi condamnarea membrilor comitetului naţional împreună cu dizolvarea partidului naţional: éta doue petri, ce marchéază o epocă în viaţa noastră publică de stat.

Pe pétra cea dintăi s'a scrisu epitafiulu legii noastre strămoşesci şi a vieţii familiare românesci; pe a doua, epitafiulu limbei şi némului, trecutulu şi viitoriulu nostru ca popor.

Pe aceste petri aū socotitu cei dela cârmă, să zidescă Ungaria viitoriulu, Ungaria véculu alu douedecilea.

În faţa acestei stări, ce avem de făcut noi, pe a căroru socotă s'aū isprăvită tôte?

Este iertat, să ne dăm în mâna sortii şi să lăsăm evenimentele, să-şi urmeze cu fatalitate orbă ori cu diavolescă plan îndreptate?

Nebun gând!

Se rescôlă şi vermele, dacă e strivit. Şi noi, unu popor, noi cetăteni ai unei ţeri constituţionale, să ne lăsăm a fi nimiciti?

Este datoria noastră a ne gândi şi a ne înţelege asupra agendelu viitoriulu şi apoi a ne apuca de executarea lor.

Esperinţa ne-a învăţat, că noi de noi suntem prea slabi, că nu putem să contrabilanţăm atacurile duşmanulu,

care este francmasoneria jidovescă, opinia publică sedusă şi presa şovinistă.

Datoria, ce ni-se impune deci, este a ne căuta aliaţi, a ne spori puterile.

Şi este prea firesc, că aliaţii îi vom căuta mai întâi între aceia, pe cari comunitate de sôrte îi légă de noi. Aceştia sunt înainte de tôte naţionalităţile nemagiare ale patriei noastre.

Ele intocmai ca şi noi luptă pentru drepturile naturale ale némului lor. Ele tocmai aşa înseteză după libertatea deplină de cetăteni egală îndreptăţiţi în cele naţionale ca şi noi.

Ele sunt deci involuntar avisate la strinsa noastră prietinie, şi noi la a lor.

Şi fie laudă Cerulu, alianţa asta în mare parte deja e întemeiată şi după formă. Rămâne numai, ca s'o închegăm din ce în ce mai multă şi să-i dăm şi viaţă activă, ca să nu existe numai în vorbe şi prin foi, ci să-şi afle expresiune faptică în tôte fazele vieţii publice din stat.

Naţionalităţile ne sunt aliaţi fireşti, pentru că şi lor ca şi nouă li-s'aū răpită doue bunuri: credinţa şi dreptulu la limbă. De aceea pe ele putem conta între tôte împrejurările.

Avem însă şi alte elemente, cu cari ne putem alia. Aceste sunt catolicii.

Catolicii intocmai ca şi noi aū fost jigniţi în credinţa lor, pe care, dacă vor să rămână catolici, datorii sunt a o apăra împotriva tuturor şi a ori căru atac.

Catolicii prin votarea proiectelor bisericesci se află împinşi la o extremă opoziţie împotriva sistemulu actual de guvernare. Credinţa lor le impune a se folosi de tôte mijlocele legale pentru a şterge acele proiecte şi pentru a restabili stări cerşpundătoare legii sfinte a lui Dumnezeu.

Éta dar, că şi pe catolici interese comune îi légă de noi. Şi am şi vedut, cum ei recunoscându aceste interese, aū proclamat la Pojon alianţa cu naţionalităţile.

Ce avem dar de făcut?

Comitetulu naţional ne e disolvat. Cine trebuie să dea directiva acţiunii noastre în viitor?

Ne-o va da instinctulu conservării noastre naţionale, sădit în noi de cătră Dumnezeu.

Dar ca să recunoscem vócea acestui instinct, este de lipsă, ca să ne luminăm şi să ne sfătuim. Şi asta o putem face numai în presă. Aşa macar nu se va pute dice, că lucrăm întru ascuns, şi de altă parte va pute poporul întreg să fie în curent cu cestiunile, ce ne agiteză şi ne interesază, precum şi cu cele ce avem a le face.

Noi credem, că înainte de tôte trebuie să vedem de inchierea de alianţe, în special de inchierea alianţelu amintite mai sus, cari deja îşi aū o esistenţă ore care. Credem mai departe, că nu va fi român, care să nu recunoscă îndreptătirea, lipsa şi folosulu alianţelu indigitate de noi.

Feuilleton.

Meditare la mórtea lui Carnot.

Am cetit cu multă diligenţă raporturile lungi şi largi, cari le-aū publicat foile despre mórtea şi înmormintarea presidentulu Franţei. Şi scit, ce mi-a plăcut mai mult în raporturile acelea? Patru milioane de franci. Dar vă miraţi, cum potu grăi eu de patru milioane de franci în legătură cu mórtea şi înmormintarea lui Carnot? Fôrte uşor potu grăi despre ele. Pe timpul, cându tăiam şi eu monograme în băncile gimnasiulu, s'a întâmplat, că unu profesor ne-a impus, să dovedim, că filosofulu Simoide scăpându dintr'unu naufragiu, golanu ca unu pui de pasere, a avut dreptate, să dică adevêrul acela mare, că elu pórtă cu sine tótă averea sa. Eu tema mi-am început o cu elegiacele cuvinte: Sermane Simoide! Aşa dar:

Sermane Carnot! Ce folos ai tu acum din înmormintarea ta cea de clasa primă şi din locul, care ţi-s'a concesit în Panteon în societatea semişcolaru Franţei, şi din tôte florile acelea frumoşe şi scumpe, veritabile şi neveritabile, cari ţi-le-aū cărat în urma

sicriulu? Flori în preţ de patru milioane de franci, — pe noi Românii din Ardél ne apucă ametei, cându auşim aşa ceva. Şi ele totu n'aū fost de ajuns, pentru ca să acopere mocirla corupţiunii, care a cuprinsu societatea din Franţa de cându cu alungarea crucii din şcolă şi din inimile ómenilor. Şi din mulţimea aceea de orchidee, viole, trandafiri şi camelii şi din tótă strălucirea orbitore şi bine mirositoare se ivesce icel colé şi pretutindenea capulu celu împodobit cu şerpi alu acelei hidre, de a cărei muşcătură veninosă a murit şi preşedintele republicei franceze: „Latet anguis in herba.“

Preţulu unu „Tatălu nostru“ fôrte cu greu se póte statori în efecte de aceea, cari notéză la bursă, căci aū trecut deja de multă vremurile, în cari făceau pe ómeni, să credă, că în biserica catolică se potu căpeta daruri pe bani. În alte biserici se póte aşa ceva până în ziua de astăzi, şi dacă învinuirea asta totuşi s'a făcut numai bisericeii catolice, asta s'a făcut pe temelul axiomei: „Calumniare audacter, semper aliquid haeret.“ Şi apoi nici nu e mirare, mă rog. Scitutu este, că vespii încă se apucă numai de perele cele dulci.

Dar era pe aci, să mă abat delă ob-

iectu. Aşa dar, pe cum spusel, preţulu unu „Tatălu nostru“ fôrte cu greu se póte statori în hârtii, cari notéză la bursă. Dar să punem casulu, că în ceriu unu „Tatălu nostru“ face chiaru atâta, câtu face pe la noi unu franc: ore primit'a Carnot dela Parisien pentru acoperirea speselu drumulu sêu celu lungu „Tatălu nostru“ în preţ de patru milioane de franci? Cu capitalulu acesta în împrejurările lui de astăzi după socotela minţii ómenesci totuşi ar pute să întreprind ore ce acolo în ceea lume, pe cându florile acelea nechimuluite chiaru şi pentru cei ce aū mai rămas aci pe pământ, încă şi-aū perdut după câteva zile totu mirosulu şi preţulu.

Da, înmormintarea lui Carnot a fost întru adevêru o înmormintare fôrte modernă. Dar de-a stînga strălucirii ei creştinulu adevêratu vedea mergêndu în procesiune filosofia aceea a vieţii pămîntesci, carea lipsa internă de valóre cercă a o acoperi cu strălucire esternă. Parecă ómenimea voesce să acopere cu flori privirea îngrozitoare a morţii. La mórte omulu nu se gândesce bucuros, cu tôte că a gândi adese ori la ea este o medicină fôrte bună pe sama omulu internu. Cându se nasce, nu are dreptulu de a dice

Aceea, ce trebuie să discutăm, este modalitatea, după care ar fi a se face alianță, precum și calea conlucrării. Pentru că deoparte noi din pretensiunile noastre politice particulare nu putem ceda, de altă parte nici aceea nu o putem aștepta, ca aliații nostri întru toate să accepte programul nostru și să se angajeze pentru el. Sub asemenea condiții alianțe politice nu se pot încheia. Este de ajuns, dacă aliații nostri luptă cu noi pentru unele pretențiuni de ale noastre, cari sunt și ale lor, și pentru sprijinul, ce li-lu dăm, se arată cel puțin binevoitori și obiectivi față de alte pretențiuni de ale noastre.

Asupra modalității de conlucrare trebuie deci, să ne înțelegem, ca așa alianțele noastre să nu fie numai pe hârtie, ci să-și afe și expresiune în viața publică. Numai așa va fi lupta noastră efectivă, numai așa putem spera succese.

Și etă, că prin asta am deschis o discuțiune asupra agendelor viitorului, și ne vom bucura, dacă ea va fi îmbrățișată de surorile noastre din presă, și dacă vom ajunge la un rezultat salutar.

Ja, Bauer, das ist was anderes. — Ne este încă în prospetă memorie tonul, în care scria foile, când casa magnaților a respins proiectul despre căsătoria civilă. Cum s'a sculat într'egă presa liberală jidană și îndopată de Jidan și a strigat cu o gură, că patria e în primejdie, și primejdia asta o aduce pe capul patriei casa magnaților, această instituțiune medievală ruginită! Cum striga întreg corul jidan al presei liberale, că această casă a magnaților trebuie neapărat să se reformeze și anume pe temeiul reprezentativ, ca adecă pe membrii ei încă să-i alegă poporul întocmai ca și pe membrii casei deputaților!

Au strigat așa, pentru că o parte a magnaților și-a luat inima în dinți și a

cutezată a se împotrivi tendinței de a descreștina și jidovi țara.

Și ce să vezi! În Germania Reichstagul, casa deputaților întrunită pe temeiul reprezentativ, votase ștergerea legii, prin care pe timpul Kulturkampfului s'au alungat din țară Țesuiții și alte patru ordini călugăresci. Liberalii vedându, că deputații aleși de popor aci nu vor să le slujescă, și-au pus acum totă sperarea într'o instituțiune cel puțin totu așa de „ruginită“ ca și casa magnaților din Ungaria. Instituțiunea acesta e Bundesrathul, care se compune în proporțiune aproape egală din reprezentanții domnitorilor din toate regatele și principatele Germaniei. Bundesrathul are să dezbătă proiectele votate de Reichsrath, și numai după ce le primesce și Bundesrathul, numai după aceea ajung ele la sancționare.

Și Bundesrathul a făcut pe voe liberalilor și a respins proiectul votat de Reichstag.

Firesce că bucuria e mare în tabăra liberalilor din Germania și afară de Germania, că în imperiul german totuși mai au un factor legislativ, care în interesul lor se împotrivesc votului, care l'au dat în Reichstag Centrul și socialistii, adecă chiar acei deputați, cari sunt adevărații reprezentanți ai poporului, fiindu aleși în butul intimidărilor și coterșirilor din partea guvernului și a liberalilor.

Ne prinde însă mirarea, cum de pentru identitatea motivului nu pretind liberalii și în cazul de față reformarea Reichstagului după calapodul Bundesrathului?

Apoi ne mai prinde încă o mirare: Cum de liberalii nostri ai Românilor, cari de alte ori sunt gata a mânca pe Țesuiți de vii, de astă dată nu-și exprimă bucuria asupra votului din Bundesrathul german?

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Frații Croați au avut Duminecă o serbătoare rară. După o vacanță de trei ani scaunul lor arhiepiscopesc era s'a umplut și încă prin un bărbat, care in-

trunese iubirea și încrederea întregului popor croat. Acesta e fostul episcop din Zengg Georgiu Posilovic, a cărui intronizare s'a întâmplat cu pompă extraordinară în 8 a c. La intronizare în catedrală a fost de față mitropolitul Bosniei Stadler, episcopii Strossmayer și Drohobeczky, banul Khuen-Hédervary și alți oficiali de rang înalt civil și militar. După cetirea decretelor de denumire și preconisare s'a prezentat arhiepiscopului întreg clerul sărutându-i mâna, apoi a urmat celebrarea sfintei liturgii. Cu ocaziunea predării paliului episcopului Strossmayer pășind la altariu a ținut în o limbă clasică latină un discurs de 1/2 oră, care adese a fost întrerupt prin strigări de jivio. El a accentuat, că legă de inimă noul episcop cauza bisericii catolice din Croația și a națiunii croate recomandându-i, să fie gata a-și jertfi și viața pentru drepturile bisericii. În greul său oficiu pururea să fie condus de iubire, care este petra unghiulară a religiei creștine. Posilovic, care a ascultat tot discursul în genunchi, a răspuns totu latinesc și a promis fidelitate Pontificelui.

La 2 ore d. a. a fost hanchet, la care au participat peste 300 de persoane, cu care ocaziune au fost mai multe toast. Noul arhiepiscop în toastul ținut declară, că va cultiva buna înțelegere între auctoritățile bisericești și cele politice.

Sara a fost conductă de torțe în onoarea arhiepiscopului. La discursul, ce i-s'a ținut, răspundând arhiepiscopului a zis: „Slavia sudică încă nu a ajuns, spre ce e destinată; voința dumnezească este, ca acest popor să fie glorios, liber și fericit. Să împlinim deci datorințele față cu Dumnezeu, și Dumnezeu ne ajută și ne dă putere pentru împlinirea chemării noastre. Să fim uniți, să nu ne împrăștiăm puterile, și atunci gloria și învingerea nu ne va trece.“

Foile șoviniste magiare sunt indig-

nimic. I-se dă voe cel mult să exprime în plâns neplăcerea, că de aci încolo are să trăească în miserabilă asta de lume. Dar la mörte fiesce care om, fie liber cugeătoriu ori creștin adevărat, este redactor responsabil, și fiesce care coleg al lui de pe la foile politice ar pute, să-i împărtășească între patru ochi, că tistia asta, — îi dică a nu știu câte putere mare, — dar jurnaliștii atăta-să de regulamentați din partea tuturor celor chemați și nechemați, cât mai pe urmă nervositatea le tocesce simțul pentru frumos, manifeste-se frumosul chiar și în imitari scumpe de ale florilor ori și în flori veritabile.

Așa e și cu omul, care se apropie de acea curte cu jurați, înaintea căreia toți muritorii au să se înfățișeze. „Autoritate“ din Paris împărtășește amănunte din clipele cele mai de pe urmă ale lui Carnot. Unuia din cei ce-l încunjură, i-a scăpat observația: „Dacă dna Carnot ar fi aci, ar trimite după preot.“ Îndată au trimis deci la arhiepiscopul de Lyon. Acesta nu așteptase însă, să-lu cheme, și trimisul îi întilni deja pe drum. Când intră în odaea, unde zăcea Carnot, ore cine dise acestuia: „Dle president, arhiepiscopul e aci, pentru ca să afe, cum te simțesci.“ „Sunt foarte mișcat, reverende dle,“ răspunde presidentul cu glas slab, „împărtășește-mi —“ Ce?

O cunună de flori? Nu, ci „binecuvântarea dta.“ Toți cei ce erau de față, s'au retras acum, era arhiepiscopul îndreptă gândurile rântului — la mulțimea de cunună de flori, cari îl așteptau? Nu, ci la pocăință și la Christos, care-lu aștepta și doria, să-lu primescă în locașurile ceresci. Apoi întrebă arhierul pe Carnot, dacă dorește — și dela el o cunună pe sicriu? Nu, ci deslegarea preoțescă, și Carnot i-a zis, că o dorește, și arhierul i-a dat-o. Apoi s'a retras prelatul într'o chilie vecină și a rămas acolo 20 de minute, era când i-s'a spus, că presidente e aproape de mörte, era s'a dus la el și — i-a dat o cunună de flori? Nu, ci sfintul maslu. Era apoi a îngenunchiat lângă patul lui Carnot și — a depus o cunună de flori? Nu, ci a rostit rugăciunile la ieșirea sufletului, și cei de față toți erau în genunchi și însoția cu evlavie rugăciunea arhierului.

Dacă acestea toate s'au întâmplat chiar așa, atunci calea lui Carnot spre vecinicie a fost așa de presărată cu flori, cât n'a fost nici o lipsă, ca să se spezeze patru milioane de franci pentru cunună. Creștinul știe, să prețuească după merit dragălașele flori. Une ori își aude și învinuirea, că elu își prea împodobesce cu flori altarele, și altariul Precuratei Feciore în totă luna lui Maiu chiar și în bisericuțele cele mai modeste

ale creștinilor apusenii încă e mai împodobit cu flori și cu alte podobe decât plaștanița în Vineria sfintelor Patimi în — catedrala din Blașu. Și cu toate acestea s'a introdus în multe ținuturi catolice datina de a adauge la anuntul funebrau, că amicii repausatului sunt rugați a nu trimite daruri de flori. Creștinului îi plac florile, dar mai mult prețuesce el rugăciunile fraților creștini, și asta vre el să o dică atuncia, când pe patul de mörte se rogă, să nu-l dăruească flori. Decât o cunună de flori mai bine un „Tatălu nostru“ și un „Dumnezeu să-lu ierte“, dar ieșit din inimă.

Peste tot se legă de mania modernă de flori tot felul de gauduri pestrițe, mai pestrițe chiar ca florile. Astăzi acoperă ele un sicriu, asta mai trece, și mâne le oferesce un tineru alesei inimii sale, și asta încă mai trece, dar poimâne împodobesc ele pe o divă dela operă, ori dela balet, și — neguțatoriului de flori nu-i pasă, dacă ele totu poimâne acoperă și pe o prostituată în mijlocul orgiilor, numai să-i trecă florile și să-l vină banii și încă din greul, că dor și el vre, să vegeteze dimpreună cu florile sale, și dacă nu vegeteză bine, nu-l vinu ideile originale, de cari are lipsă pentru aranjarea plăcută a florilor în cunună și buchete.

Așa dară cunună în preț de patru mi-

nate preste măsură pe Posilovici, fiind că acesta se declară de croată bună, ceea ce e foarte natural.

Roma.

Foile liberale au lătit faima, că Sfinția Sa Leo XIII ar fi greu morbos. Din fericire scirea acesta este falsă, căci Sfinția Sa, considerându-i înalta etate, se bucură de sănătate deplină.

În 5 a. c. a primit Sfinția Sa în audiență solemnă pe noul legat al Belgiului br. de Bounder de Melsbroeck, care și-a prezentat literele de acreditare.

Episcopatul din Austria ținându o conferință astă-primăvară a trimis Sfinției Sale Leo XIII o epistolă omagială. Răspunzându Sfinția Sa la acea epistolă scrie între altele: „Cu ocaziunea ultimei voștre conferințe de sigur nu a fost cea din urmă grijă a voastră educațiunea religioasă a tinerimii în școlile publice. Bine știți, cu câtă iubire îmbrățișăm Noi vrista acesta, ce durere ne pătrunde, vedându-o neglăsă, și cât dorim a vedea raporturi mai bune. În privința acesta cu mare satisfacere am luat cunoștință despre ultima declarațiune a ministrului austriac de culte. — Nu e nimic mai rău și mai stricacios pentru binele public, decât susținerea părerii, că între auctoritatea civilă și bisericească trebuie să domnescă neînțelegere. Dora fiecare își are terenul său, în care a intra vrășmășese ar fi o injurie; de terenul uneia se ține fericirea pământescă trecătoare, de cel al celeilalte mântuirea netrecătoare a sufletelor. După ce binele pământesc își are fundamentul în dreptate și moralitate, auctoritatea civilă necesarmente este avisată la spriginul religiunii, a cărei chemare principală este a ține patimile între marginile convenite și a le îndrepta spre virtute; din contră religiunea, care nu are să guverneze numai sufletele, ci omenii contopiți în societate, așteptă ajutorul dela guvernul de stat. Chiar pentru acesta este de condamnată tendința de a separa biserica de câtră

stat; din contră biserica și statul trebuie să fie în relații cât mai intime. Dacă acesta are valoare cu privire la alte lucruri, cu atât mai virtuos are cu privire la educațiunea tinerimii. Puterea statului trebuie să lucreze, ca tinerimea în școlă să fie instruită nu numai în știință și în cunoștințele, cari promovază binele comun, ci totodată și în principiile religiunii, făcându-o acesta prin mijlocirea și sub priveghierea și conducerea auctorităților bisericesci.”

Revista politică.

Afaceri interne.

Timpu ferierilor de vară îl folosesc unii deputați spre a veni în contact imediat cu alegătorii săi, a-i lămurii cu privire la situațiunea politică și a le da samă despre activitatea dezvoltată în dietă.

Conducătorul partidului național din dieta ungară, contele Apponyi Albert, în 14 a. c. a cercetat pe alegătorii săi din Jászberény însoțit fiind de 6 deputați și de reporterii ziarelor opoziționale. Primirea în Jászberény a fost impunătoare, ovațiuni, banchete și toaste din abundență. În discursul, prin care da samă despre activitate, contele Apponyi arată, că în privința reformelor bisericesci punctul de controversă între dînsul și guvernul l'a constituit forma obligatorie la închierea căsătoriei civile. Guvernul a învins, dar țara are să plătescă scump această învingere. Despre noi se adevărește vechiul adagiul latin: „Quidquid delirant reges, semper plebuntur Achivi” sau cu alte cuvinte „ori ce nebunie ar face politiciii, are să o plătescă poporul”.

Introducerea căsătoriei civile a perturbat toate instituțiunile constituționale, a adus în luptele de partid și auctoritatea Coronei, a dovedit starea bolnavicioasă din camera deputaților, (unde guvernul a pactat cu Kossuthistii,) a înjosit auctoritatea casei de sus, care

influențată din afară și-a schimbat modul de votare. Mai departe reformele guvernului au provocat frecările între confesiuni, au dat ansă, ca să se formeze în parlamentul partide pe base confesionale, și acesta e un pericol, ce poate produce o situațiune marginasă cu războiul civil. Solidaritatea societății magiare este spartă chiar atunci, când agitațiunile de naționalitate, cari țintesc la spargerea unității naționale magiare, au ajuns la un grad înalt, până acum ne mai pomenim. Agitatorilor li-se da o nouă armă, ei pot adăuga și acestea: „Etă statul ungaresc vă despoe și de religiunea voastră.” („Drept, așa este,” strigă alegătorii.) Întrebă apoi, că ore înțelepțesce a lucrat guvernul? Spune, că învingerea l'a adus pe guvernul acolo, că nu mai este capace de nimica, nu-și află ministru de agricultură și secretari de stat, nu dispune de majoritate sigură în dietă. Apoi adăuga, că datorința partidului național, care stă pe baza pactului dela 1867, este a lucra pentru strinsa legătură dintre Corónă și națiune, pentru vađa Ungariei în străinătate, pentru validitatea statului ungar în armată și recunoșterea dreptului suveran al limbii de stat magiare între cetățenii de limbă nemagiară.

Ce privește reforma administrativă, guvernul se încercă a centraliza totă puterea în mâinile sale. Acesta ar aproba dînsul, numai când ar ave garanța, că puterea de stat concentrată va urma pentru totdeauna o direcțiune națională magiară; câtă vreme însă și în lexiconul oficios figură deosebirea între statul magiar și națiunea magiară, numai cu îngrijire privește la concentrarea puterii de stat proiectată prin reforma administrativă. În fine se provocă oratorul la activitatea sa politică de 18 ani, care a fost dedicată numai spre apărarea drepturilor naționale.

Germânia.

Consiliul federal al imperiului nu a aprobat proiectul de lege despre abrogarea legii, prin care se opresce aședarea Iesuiților și a ordurilor călugăresci afine cu ei pe teritoriul imperiului german. Acest proiect a fost propus de partidul „Centru” și votat de dieta imperială. Dar consiliul a declarat, că numai Redemptoriștii și membrii congregațiunii numite a „Părinților albi” se pot stabili în Germânia. Acesta încă este un progres, și catolicii germani nu vor înceta, să urgiteze scoterea din vigore a legii, ce opresce rentocerea Iesuiților.

Francia.

Președinte al camerei s'a ales Bourdeau cu 259 față de 157 voturi obținute de Brisson, candidatul radicalilor. De vicepreședinte a fost ales Clausel de Coussergue.

Guvernul franceș spre a suprima anarchismul a prezentat un nou proiect de lege, după care toate delictele, cari se comit în presă ori cu graiul prin ațitarea la ucidere, răpire și aprindere, atentatele comise prin materii explosive, delictele și crimele contra siguranței pu-

lione a franci? Dar apoi poména? Câte milioane se vor fi spesat cu ea?

Am cetit raporturile cu de-aménutul, însă spre surprinderea mea n'am aflat într'insele nici poména de poména.

În imbulzela cea mare de material își vor fi uitat jurnaliștii, să raporteze și despre poména, ce s'a pus lui Carnot. Așa gândiam întru mine. Dar gândul acesta mi-lă alungă împrejurarea, că nici macar un singur jurnai nu amintese nici macar cu un cuvint poména aceea. Dacă i-s'ar fi pus lui Carnot, ea trebuie că a fost grandioasă, am gândit întru mine, și jurnaliștii sigur nu ar fi trecut o cu vederea, dacă ea s'ar fi dat într'adevăr. Mi-am adus apoi aminte, că domnul Carnot nu a fost președinte al republicei dacoromâne, ci numai al Franței. Dacă ar fi fost român, sigur nu l'ar fi ajuns rușinea și batjocura, să nu i-se pună poména.

Îmi aduc aminte de aceea, că românii privesc de rușine și batjocură a nu pune poména pentru morții săi. Așa e românul — în jale ca și în veselie. El trebuie să se ospeteze chiar și curisicului de a-și mânca un jugor dous de pământ. Așa făceau și creștinii cei vechi. Ei încă aranjau agape. Dar agapele lor voiau să fie prânzuri pe iubire, la cari avea să se deprindă iubirea creștină prin ospetarea celor seraci. Însă deja în vechime a aflat cu cale s. Pavel a certa pe Corinteni

scriindu-le: „Când vă adunați voi împreună, nu este a mânca cina Domnului. Că fiesc carele își pune cina sa mai înainte spre mâncare, și unul este flămând, era altul este bétu. Că au dora nu aveți căsi, să mâncați și să beți? Au dora biserica lui Dumnezeu o defăimați și rușinați pe cei lipsiți? Ce voi dice voue? Lăuda-voi pe voi? Întru acesta nu vă laudă. De flămânșese cineva, acasă să mănance, ca să nu vă adunați spre osindă.” Și mi-am adus apoi aminte de pomenile bogăților, la cari am fost și eu de față. Seracii căpetau câte un colăcel și câte un păharuț de vinarsu, era apoi se aședau frunțașii satului și se ospetau, — și Ițig își freca mâinile strimbându-și gura spre un suris de bucurie, că proștii de romani era l-au beut câteva ferii de vinarsu — pe așteptare până la Sfința-Mărie, ca atunci să-i plătescă cu gra de două ori prețul vinarsului.

Ca și cum poporul nostru n'ar ave preoi, cari să-l lumineze, că elu afară de îmbogățirea lui Ițig și de serăcirea sa proprie mai are și alte chemări și datorințe!

De ore ce pe Carnot l-au aședat în mormintu, mi-s'ar oferi acum prilej potrivit a medita și într'unu cimiteru. Dar despre cimiterile italiene și române și despre deosebirea lor voi mai medita de altă dată.

blice și preamărirea acestora nu se voru mai judeca de către curțile cu jurați, ci de către tribunalele polițiale, și se voru pedepsi cu asprime. Pertractarea proceselor anarchiste nu va mai fi publică, și publicarea pertractării se va considera ca delictu. Pe cându se cetia în cameră acestu proiectu, în stînga mai mulți au strigat: „Vive l'Empire!” Radicalii și socialiștii voru combate cu vehemență proiectul guvernului, cu toate acestea guvernul sperază, că va obține majoritate de voturi pentru măsurile sale față cu anarchiștii.

Italia.

Italia, de cându e guvernată de liberalii francmasoni, nu scapă de o crisă și intră în alta. Încă nu sunt aduse în ordine finanțele țerei, și guvernul trebuie să se ocupe de cestiunea anarchismului, care a luat în Italia dimensiuni mari. Parlamentul a votat în zilele trecute o lege, care opresce fabricarea materiilor explosive, și alta, prin care se urmăresc cei ce în presă îndemnă la atentate ori le glorifică. Până ce guvernul fabrică legi contra anarchiștilor, aceștia își vedu de treburi în cetățile principale ale Italiei. În Palermo de curându s'a descoperit o corporațiune, care avea de scopu, să ucidă pe guvernatorul Lafarino și pe alte notabilități. Pe lângă acestea pe insula Siciliei în butul stării de asediu se observă în popor tendențe de răscolă.

Singura cale spre a scăpa societatea de plaga anarchismului este cultivarea simțului religios-moral în toate clasele societății.

America.

Capitalismul, care consideră și pe muncitorii de o simplă mașină, precum a provocat în Europa socialismul și anarchismul, duce la anarhie și în Statele americane. Lucrătorii dela fabrica de vagoane „Pullman”, reducându-li-se simbria, s'au pus în grevă. Cu ei au făcutu causă comună lucrătorii dela mai multe căi ferate. În mai multe cetăți greviștii au început, să prădeze, să dirime, să răpescă și să aprindă. Pe uscatu nu se pôte aduce nimica în Chicago, așa câtu se simte lipsa mijloacelor de traiu. Pe strade s'au întimplat ciocniri sângerose. Admirabilele pavilone ridicate cu ocaziunea expoziției universale au cădutu pradă flacărilor cu totu, ce se afla în ele. Miștia nu a fostu în stare a pune capetu vandalismului. În Hamon revoltanții au dirimat stațiunile telegrafice, au făcutu, să deralizeze mai multe trenuri de bagajū, și au făcutu imposibilă comunicațiunea. Societatea „Pensilvania” comunică, că i-s'au ars 667 vagoane. În San Francisco greviștii au 1500 de puscii și revolve. Cleveland, președintele statelor unite, în 9 a c. a publicat în Chicago starea de asediū. Adevărata causă a grevei generale nu este reducerea simbriei lucrătorilor dela fabrica „Pullman”, ci se folosesc de ea spre a începe lupta de clase sociale și a storce plăți mai mari dela întreprindători pentru toți lucrătorii.

Correspondențe.

Diecesa Gherlei, Iuliu 1894.

Onorată Redacțiune!

Mi-am pus în gându, să v scriu despre mănăstirea dela Bicsadū. Dar spunu înainte, că de astădată n'am de gându a descrie istoricul acestei mănăstiri românesce situate în comitatul Sătmăru, ținutul Țara Oașului lângă comuna Bicsadū. De astădată voi numai să amintesc situația falsă și complicată și stările ciudate, ba chiaru regretabile, de nu tocmai scandalose, în cari se află această mănăstire românescă, unică dintre toate mănăstirile noastre, care dispune de o realitate la vre 1000 de jugere pământu, 6000 fl. capitalu căpătat pentru dreptul de regalit, venitul tîrgurilor, și alte venit. Afară de aceste venitete din ocaziunea pelegrinajelorū, ce se facu de 5 ori pe anu la această mănăstire, încă dau o sumă considerabilă. Cătu anume, aceea o scie numai bunul Dumneșu; una însă se pôte constata, că în totu anulū, în deosebi la S. Petru, la S. Măria mare și mai alesu la S. Măria mică mi și mi de suflete se adună la această mănăstire și din cele mai depărtate părți ale țerei.

Că ce se face din venitele mănăstiri, aceea erăși o scie bunul Dumneșu și „Nagyságos” Pásztori Arkád, igumenul respective exigumenul acestei mănăstiri.

Acestu domn Nagyságos, făcutu din cantoru rusescu, duce unu rolū a la baronū, dar deficitul de 6000 fl. alu mănăstiri nu numai că nu scade, ci încă cresce.

Așa se găzducesc o avere adunată din sudorea poporului românū. Până cându ore?!

Până pe la 1890 era denumit din partea Ordinariatului diecesanū alu Gherlei unu așa numitū comisariū episcopescu în persoana repositului fostu canonicu la Gherla și mai înainte protopopū alu Țerei Oașului. Însă dreptulū, ce-lu deprindea acelu comisariū episcopescu, era de totu mărginitū, consistând numai întru atăta, ca să se îngrijească, să fie și preoții români cu ocaziunea pelegrinajelorū, eră în afacerile interne ale mănăstiri nu avea nici o influință. Dela domuirea lui Nagyságos Pásztori Arkád însă nu mai există nici o umbră de comisariū episcopescu. Astfelu se întimplă apoi, că Nagyságosul de călugărū intru îngâmfarea sa nemărginită desconsideră totă preoțimea română, și pe cându de o parte merge pe la Gherla, să se îmbunescă, pe de altă parte din mănăstirea zidită de Români șterge toate inscripțiile românesce punendū în locul lorū numai rusesce și unguresce, și asta chiaru și sub icona făcătoare de minuni a Preacuratei Vergure Maria. Eră dela preoții români pretinde umilință până la servilismū, ca să pôtă fi conceși din grația Nagyságosului a mărturisii și ei pe poporulū, ce vine pe la serbători.

Ore pôte să fie lucru mai umilitorū și mai rusinătorū decâtu acela, că unu preotū, care a petrecut 16 ani în școlă, până a pututū, să ajungă la gradulū preoției, să cerșescă grația unu călugărū îngâmfatū, fără calificație și fără spiritū preoțescu?

Preoțimea districtuală a Țerei Oașului în două rinduri a făcutu din conferință preoțescă arătare despre lucrurile, ce se petrecu la această mănăstire. Versulū lorū însă a sunat în pustie.

Abusurile diui Pásztori Arkád amintite

și alte mai multe neamintite după a mea părere își au isvorulū în situația falsă și complicată a acestei mănăstiri. Anume mănăstirea se află în diecesa gr. cat. a Gherlei, deci după dreptū averea și venitulū acestei mănăstiri ar trebui să stea sub controla Ordinariatului din Gherla, eră călugării să fie supuși ai numitulū Ordinariatū. De facto însă nu este așa, ci Ordinariatulū Gherlei nu deprinde nici o controlă în cele materiale.

Dar cu călugării cum stă lucrulū? Așa, că ei figurază în schematismulū diecesanū alu Gherlei, și totuși nu sunt supuși Ordinariatului din Gherla, pentru că n'au pus votū de fidelitate episcopului Gherlei, deși de jure ar fi datorii a o face asta, n'au pus, că nici nu li-s'a cerutū.

Provincialulū Ordului Basiliților locuiesc în Muncaciū, deci în diecesa rutenă a Muncaciului. Astfelu suntū cărmuși din Muncaciū și de facto suntū supuși ai episcopului din Ungvár. Tineretulū Ordului se cresce în mănăstirea dela Muncaciū, studiază în limba rutenă în spiritū rutenū. Asta e cauza, că tinerii români mai de trebă se înstrăineză dela acestu ordū, eră cari intră în ordū, nu se potū lăuda, că ar fi bineprimiți și preapretinesc tractați de colegii lorū ruteni. Una însă trebuie să o scie toți, că lorū le poruncesce episcopulū dela Ungvár, și asta n'au să o ulte, nici dacā din întimplare suntū transpuși la mănăstirea Bicsadului.

Acuma călugării dela mănăstirea Bicsadului fiindu supuși alorū doi episcopi, de care ore ascultă ei? Nici de unulū.

Că așa este, se va vedé îndată. Se scie, că în ordulū Basiliților se facu alegeri de provincialū, igumeni etc. totu la trei ani. Alegerea se face sub presiulū episcopului ori comisariului episcopescu dela Ungvár. Așa s'a întimplatū și în anulū acesta. Dar s'a întimplatū încă și altceva. Anume Nagyságos Pásztori Arkád, fostu igumenū la mănăstirea Bicsadului, n'a fostu realesū de igumenū nici la Bicsadū nici la altă mănăstire, ci a fostu dispusū la Muncaciū ca simplu patērū, dar nu „Nagyságos”. Causa acestei degradări se dice, că ar fi unu lucru, care altcum e secretū publicū, că Pásztori Arkád mai puținū se ocupă cu cele sfinte, dar cu atātū mai multū cu vrăjiturī, profeții și alte lucruri de acestu soiū, cari aducū mai multū folosū — pungei, decâtū cele sfinte, și pe lângă aceea nici nu se ținū de venitulū mănăstiri, ci se referescū „ad personam”. Se dice mai departe, că Ordinariatulū din Ungvár să fi fostu făcutu atentū din mai multe părți despre aceste abuzuri respective simonii făcute sub mantaua religiunii, și pentru aceea comisariulū episcopescu dela Ungvár pentru a face capetū acelorū abuzuri a aflatū de bine a nici nu pune în candidație pe Pásztori Arkád. Astfelu prin votisare legitimă pentru mănăstirea Bicsadului fu alesū altū igumenū, care era să fie introdusū în noulū sēu oficiū prin provincialulū ordului în 3 Iuliu n.

Dar ce să veți? Nu pentru aceea și-a luatū Pásztori Arkád titlulū de „Nagyságos”, — care nu compete nici provincialulū sēu, — ca să se lase a fi despoiatū așa iute de acela.

Nu mē voiți de igumenū, unde așa bine tmī mergeau toate trebile și eram „Nagyságos” și cu punga plină și prietinū de cruce cu toți „patrioții”, cari de atâtea ori s'au îndulcitū din averea mănăstiri? Apoi vē arētū eū, că și în contra voinței vōstre rē-

mână eă igumenă și „Nagyságos“ la mânăstirea din Bicsad. Aă dora credeți, că acei „patrioți“ nu voră fi în stare pentru ună „frate de principiu“ ală loră a pune sub picioră chiară și legile bisericesci? A dăsu și s'a apucată de lucru a căștiga părtinirea „prietinilor săi patrioți“.

Și ca să se pótă provoca și la popularitate, nu s'a sūitū prin agenții săi a adăpa poporul, ca să facă în ziua de 3 Iuliū la sosirea noului igumenū demonstrație în contra aceluia și în favorul său.

Glota orbită de blăstēmulă poporului, de palincă, a și implinitū dorința Nagyságosului.

Provincialulă, care venise cu noul igumenū pentru a-lă introduce, vędendū atăta eutezanță a unui călugărū inobedientū, care cuteză a călca cu atăta impertinentă votulă obedienței călugăresci, scărbitū s'a întorsū, ca să relaționeze episcopului său despre cele întimplate.

Ce se va întimpla mai departe, nu se scie, una însă e sigurū, că acela, care a cutezată a se răscula într'unū modū atătū de îndrăsnețū, nu se va opri la pașulă primū. Ar fi unū lucru de totū tristū, dacă și după astfelū de întimplări va puté să rămână în mânăstire, chiarū numai și ca simplu patērū.

Acum să vedemū, cum staū lucrurile mânăstirii de prezentū?

Igumenulū destituitū în formă legală demonstréză, calcă în picioră votulă obedienței și cu forța voesce, să rămână în postulă său. Funcțiuni de preotū însă n'are timpū, să se vărșescă, pentru că trebuie, să caūte după „prietini“, cari să-lū susțină.

Uniculū călugărū, care a mai fostū în mânăstire, din incidentulă acestorū întimplări s'a depărtatū de acolo.

Funcțiunile sacre le se vărșesce singurū unū preotū deficientū, care însă mai multū se pricepe la de-ale lui „Bacchus“ decâtū la cele bisericesci.

Supraveghiarea preste tótă mânăstirea din concrederea exigumenului o implinesce unū servitorū rusneacū, omulă celū mai confidentū alū dlui Nagyságos.

Etă o iconă pe câtū de tristă, pe atătū de fidelă a celei mai avute mânăstiri gr. cat. romănesci din Ungaria.

Să fie ore cu putință, să se suferă și mai departe aceste stări abnormale dela mânăstirea din cestiune?! Eū dăcu, că nu.

Încă în sinodulă diecesană ținută la Gherla în anulū 1891 într'una din comisiunile sinodale s'a adusū pe tapetū și cestiunea mânăstirii dela Bicsad.

Dela persoane auctoritate s'a datū răspunsulă, că fiindū în prospectū reorganizarea ordului Basiliților dela Blașū, prin care se intenționeză și formarea unei provincii călugăresci gr. cat. romăne din întrégă provincia mitropolitană gr. cat., acestū obiectū de o cam dată să nu se pertracteze.

De atunci trecură treispredece ani. Dorita reorganizare nu s'a întimplatū. Pentru ce ore?! Amăna-se-va și cestiunea asta ca multe altele de ale nōstre *ad calendās graecas*?!
G. S. O.

Convocare.

Adunarea generală a Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului românū, conformū §§. 14 și 21 din Statutele Asociațiunii, se convocă în opidulă Sebeșulă săsescū pe zilele 26 și 27 Augustū 1894 stilulă noū, pe lângă următorea

Programă:

Duminecă, în 26 Augustū.

Ședința I cu următorea ordine de zi:

1. Deschiderea ședinței prin presiū la 10 ore a. m. în localulă, ce se va designa spre acestū scopū;
2. Raportulă generalū despre activitatea comitetului în decursulă anulū 1893, dimpreună cu conclusele aceluia;
3. Alegerea unei comisiuni de 3 pentru esaminarea raportului generalū și a unei comisiuni de 3 pentru esaminarea rațiociniului pro 1893 și a proiectului de budgetū pro 1894;
4. Esmiterea unei comisiuni de 3 pentru incassarea taxelorū dela membrii vechi și dela cei cari se voră înscrie de noū;
5. Insinuarea propunerilorū și eventualelorū interpelări;
6. Raportulă comisiunii pentru înscrierea membrilorū;
7. Cetirea eventualelorū disertațiuni insinuate la timpū.

Luni, în 27 Augustū.

Ședința a II cu următorea ordine de zi:

1. Deschiderea ședinței la 10 ore a. m.;
2. Verificarea procesului verbalū din ședința I;
3. Raportulă comisiunilorū esmise în ședința I;
4. Alegerea secretariului alū II-lea pentru restulū periodului 1894—1895;
5. Cetirea eventualelorū disertațiuni;
6. Defigerea locului pentru proxima adunare generală a Asociațiunii;
7. Dispozițiuni pentru autenticarea procesului verbalū din ședința a II;
8. Închiarea ședințelorū adunării generale.

Se observă, că eventualele disertațiuni aū să fie prezentate presiūlulă Asociațiunii în scrisū cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Sibiū, din ședința comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului românū, ținută la 5 Iuliū 1894.

Ioanū M. Moldovanū Dr. V. Bologa
președinte. secret. II.

La cestiunea noastră.

Ceea ce se putea prevedé, s'a implinitū. Cu datulă 13 a c. primimū adecă următorea scire telegrafică:

Curia a respinsū recursulă de nulitate în procesulă Memorandului.

Colecta cruceriului.

La colecta cruceriului inițiată de noi în numărulă 16 alū „Unirii“ din 1891 aū solvitū:

În Archidieceasă. Protopopiatulă Sebeșului: Parochia Sebeșū 3 fl., Dumitra 3 fl., Drașovū 1 fl. pe an. 1893.

Până acum a încursū de totū suma de 1,754 fl. 67 cr.

Noutăți.

Din Arhidieceasă. M. On. Petru Florianū, parochulū Racoviței tractulū Sibiului, pentru servițiulū îndelungatū și meritele căștigate în păstorirea sufletelorū și întru edificarea bisericei de acolo a fostū numitū viceprotopopū onorariū.

Din diecesa Lugosului. On. Nicolău Barbușū preotū noū-ordinatū a fostū dispusū ca administratorū interimarū alū parochiei Ghiladū protopopiatulă Ciacovei. — On. Iosifū Stupineanū din Secașū a fostū dispusū ca parochulū în Lunca Cernei Superiore vicariatulū Hațegului. — La Secașū protopopiatulă Bogșei a fostū numitū parochū On. Petru Roșu din Zorlențulă mare. — La Zorlențulă mare protopopiatulă Vermeșului a fostū numitū parochū On. Corneliū Iubașū fostū archivarū și protocolistū la Oficiulă diecesanū și actualiū la Ven. Capitulă din Lugosū. — Ca archivarū și protocolistū la Oficiulă diecesanū a fostū constituitū Nicolău Munteanū fostū practicantū la acelu Oficiū. — Ca ac-

tuariū la Ven. Capitulă și practicantū la Oficiulă diecesanū a fostū constituitū Cl. Dr. Danielū Fireza. Felicitămū pe bravulū tinērū, că i-a ajutatū Preabunulă Dumneșū, de și-a pututū termina cursulă studiilorū sale în capitala creștinătății. — Ilustritatea Sa Preasfințitulă Domnū Episcopū diecesanū în 8 Iuliū a ordonatū de preotū pe Corneliū Teaha teologū absolutū și l'a dispusū de coadjutorū parochialū în Chizdia protopopiatulă Timișorei.

Lărgirea școliloră din Blașū. Marția trecută s'a pusū pétra fundamentală pentru ridicarea nōuei aripi la gimnasulă din Blașū chematū, să adape tinerimea română însetată de sciință. Sperămū, că și aceia, cari nu și-aū oferitū încă obolulă pentru acestū institutū culturalū, nu voră întârziā a o face acosta. — Nōua școlă de fete este ridicată și deja sub coperișū. Ea cuprinde șese sale spațioșe și luminoșe.

Întru mărirea lui Dumneșū. Poporenii gr. cat. romăni din comuna Iodū în Maramurēșū acum mai de aproape aū cumpăratū pe sama bisericelorū — suntū 2 — de acolo daruri în prețū de 514 fl. și anume pe lângă donuri mai micī Dunca Vasilie (petecu) 2 rinduri de vesminte bisericesci pe 160 fl., Mariș Ștefanū l. Georgie 1 rindū de vesminte bisericesci cu 47 fl., Dunca Vasile l. Georgie 1 rindū de vesminte bisericesci cu 80 fl., ér poporenii Mariș Grigorie, Ghindris Iuonū, Dancas Toderū, Dunca George, Ghindris Gavrilă Mihailū, Ghindris Gavrilă l. Iliș, Mari Ștefanū, Marinca Iuonū, Ghindris Gavrilă, Dunca Grigorie, și Marinca Ștefanū laolaltă unū potirū de argintū auritū cu 218 fl. v. a. potirū frumosū, ca și care nu avemū altulū în Maramurēșū.

Episcopū neimpăcatū. Unele foi liberale éra suntū cătrānite asupra venerabilulū episcopū de Rosenau Georgiū Schopper, fiindcă a denegatū înmormintarea bisericescā unui liberalū cu numele Pongrácz. Acesta fiindū în viață a publicatū o broșură, în care pe lângă că apără căsătoria civilă, debachă în contra cultului Preacuratei Feciore Maria, éra pe patulă de mórte nu a voitū nici să se mărturisescă, nici să se cuminece. Adecă defunctulū liberalū încă fiindū în viață a ruptū ori ce legătură de comuniune cu biserica, și totuși liberalii ar dori, ca biserica la înmormintare să-i dea onōrea, ce se cuvine numai fiilorū ei celorū credincioși, și pe episcopulă consciū de oficiulă său îlū numescū „neimpăcatū“, fiindcă nu numără între catolici pe celū ce s'a lăpădatū de biserica catolică. De ar purcede numai toți episcopii cu energia, cu care a purcesū episcopulă de Rosenau, atunci sigurū ar scādé numărulū așa numiților catolici liberali.

Concursulă pentru primirea elevilorū în convictulă românū din Sighetulă Marmarășei se va ținé în Sighetū la 31 l. c. la 10 ore antermeridiane în localitățile convictului; deci aceia, cari dorescū a recurge pentru primire în institutū ori ca preparanđi, ori pe lângă stipendiū alū Asociațiunii, ori ca convictari plătitori recursele sale provădute cu testimoniū scolasticū să le trimită la Titū Bud vicariū și vicepresidele Asociațiunii în S. Șugatagū (Falu-Șugatag) p. u. Akna-Șugatag. Satū-Șugatagū la 3 Iuliū 1894. Titū Bud vicariū și vpresidele asociațiunii pentru cultura poporului românū din Maramurēșū.

„Săteanul“ va fi numele unei reviste. ce va apăre din 1-a Sept. a. c. odată pe lună în broșure de 4—5 cōle și va cuprinde literatură populară în prosă și în poezie. Scopulă acestei reviste va fi de a aduna la unū loc — după putință — totū materialulă literaturăi nōstre populare, atătū celū neapărutū încă câtū și celū ce se află imprăștiatū prin Călendarele și foile apărute până ađi. — Numai esemplare abonate se voră tipări și adecă atâtea, câte se voră abona până la finea lui Iuliū a. c. Cei ce cunoscū valōrea acestui materialū, suntū rugați a sprijini acestă întreprindere. — Prețulū pe unū anū întregū va fi 6 fl. sau 15 franci. Materialulă: precum și abonamentele suntū de a se trimite la redact. revistei „Săteanul“ Ion Pop Releganul în Besztercze-Monor (Transilvania).

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Biserica română și Unirea din Bănat în partea I a vîecului al VII-lea.

(Fine).

Satele mărginase cu Secașu ca: *Cârnecea, Comorisece, Varadia, Goruia, Gerliște, Forotic, Doman, Cuptore, Calnică, Reșița, Bratovo* și altele sînt schismatice, dară și într'acele 80 de case cu familii s'au întorsu la unire.

La 1644 ¹⁾ a mersu la reședința Iesușilor din Caransebeș; atunci a început a zidi lângă biserica de lemn din *Slatina* locuință, dară prin banul calvinu alu Caransebeșului fu împedecatu. În satele: *Teregova, Rusca, Branicska și Hațegü* încă se făcuse convertiri. Era păterul *Andrea Stipanich* își are domiciliul sêu în *Lipova*. ²⁾

Avem dreptu aceea urme de unire între 1640—43 mai alesu în satele române vecinașe cu *Secașul întregü unitü*, și cu *Reșița*, apoi pe la *Caransebeșü*, până în părțile Devei ³⁾ și *Hațegü* (totu cubulü calvinismului).

Din comunele mai susu înșirate Diecesa Lugoșului are parochii unite în *Chernecea, Comorisece, Varadia, Gerlișce, Reșița și Hațegü*.

Activitatea misionarilor însă s'a estinsu și preste alte locuri mai alesu în părțile *Caransebeșului, Lugoșului și Lipovei*.

Dovadă sîntu alte raporturi de ale misionarilor. Adecă:

Alesul Archiepiscopu alu Marcianopolei *Bandulaevici* ⁴⁾ cu datu Caransebeșu 18 Maiu 1643 într'unu raportu scurtu trimisü Congregației de propaganda vorbește despre zelulü călugărilor *I. Desmanic* ⁵⁾ și alu soșiloru lui desvoltatü întru edificarea bisericiloru, despre convertiri și statulü bisericiloru din *Lugoșü, Caransebeșü și Slatina*, ⁶⁾ era Desmanic cu datu 16 Maiu 1643 raporteză în modu sumariu despre activitatea desvoltatä în *Carasova, Lipova și Secașü*. ⁷⁾

Trecu 6 ani (pace între Ferdinandu și Rákoczi) fără să avemü ceva cunoștință despre mișcările unirii din Bănatü. Probabilü că acelea n'au stagnatü, de-orece în acelu timpü divergențele între protestanți și catolici cătu de cătu erau compuse.

La anulü 1650 însă erași avemü date. Anume misionariulü din *Lipova* *Andrea Stipanich* notifică Congregațiunü de propaganda, că 70 familii s'au întorsu la credința catolică și au făcutü, ca ministrulü luteranü din opidulü *Ostrovü* ⁸⁾ și din satele vecine să se depărteze, și dreptü din acestă causă pentru acelu locü cere a se trimitu unü preotü. ⁹⁾

Ore dela care biserica a cuceritü respectivulü misionariu cele 70 familii? Dela biserica română gr. or., ori dela cea calvinescă?

¹⁾ Cândü în Lugoșü se susține Petru Szászvárosi alias Pap de Lugoșü preotulü bisericei rom. ortodoxe calvine din Hațegü, și căruia în prețü de 1000 fl. ung. i-se înscrie curia nobilitară aflătoare pe strada piațului. Pesty »Krassó v.-megye Tört.« T. II. part. I pag. 344.

²⁾ Tabul. Congreg. de prop. fide vol. 218. fol. 376.

³⁾ În apropierea Devei la „Dobra“ pe la 1741, deci după 100 ani, se află parochie unită cu protopopulü în frunte.

⁴⁾ Unde la începutulü véc. alü 18-lea este încă parochie unită sistemată.

⁵⁾ Acesta în an. 1646 a vizitatü Moldova și Țara românească. Cfr. Densușanü »Documente« la 1646.

⁶⁾ Acestü misionariu 10 ani a fostü în misiunea din Lipova »cum maximo fructu spirituali« (Tab. prop. fide din 1651).

⁷⁾ Până aci limba liturgică între rom. catolici este cea română, și acolo funcționează ca preotü unü anumitü Keresy de nascere gr. catolicü.

⁸⁾ Tab. Congreg. vol. 179.

⁹⁾ Comună între Birkis și Bakamező în stînga Murășului. La anulü 1479 împreună cu comunele Talmadia, Vereșmort, Selle (Cella) s'a ținutü de cetatea *Zadva* din comitatulü Aradului, cândü adecă *Garay* toate acelea le vinde lui Nicolaü Bánfy. Cfr. Marki »Aradm. leirása« I. p. 216, Pesty »Krassómegye Tört.« T. II. part. 2. pag. 220.

¹⁰⁾ Tabular. congreg. de prop. fide. Observü, că datele despre unirea din Bănatü scöse din raporturile misionarilorü franciscanü le-am primitü dela R. D. Ferdinandü Kaizer, franciscanü din Buda, scrutatü zelosü, pentru cari și în acestü locü îi mulțimesc.

De-orece dreptü pe la an. 1650 protestantismulü era în putere, și calvinismulü era lege dominantă și favorită prin legile Transilvaniei, pe cândü legea bisericei române era tolerată și subjugată, măcarü că opidulü și satele vecine numite erau sub domnirea turcescă, nu putemü crede, că conversiunea respectivelorü familii s'ar fi făcutü dela biserica calvină. Din contră după ce teritoriulü de pe lângă malulü stîngü și dreptü alü Murășului începündü dela Lipova în susü din vechime era împoporatü cu comune românești, și totü așa găsimü și după scötirea Turcilorü; și după ce misionariulü vorbește despre alungarea ministrulü calvinescüluteranü: logică este concludsiunea, că familiile convertite erau românii parte schismatici, parte ortodoxi calvini, cari așa dicëndü numai forțați s'au făcutü calvini.

Cumcă între anii 1644—50 în jurulü *Lipovei* activitatea misionarilorü franciscanü întru unirea poporului românescü a trebuitü să aibă rezultatü îmbucurătorü, conchidü de acolo, că pe acele timpuri acei misionari se cam stabiliseră în Radna-Lipova, unde nu numai că au ziditü o biserică, au cumpăratü o grădină și au deschisü o școlă, carea la an. 1652 număra 35 școlari, ci mai alesü și de acolo, că aceia se opuneau procedurii Episcopului gr. or., care le era vrășmașu decheratü.

În istoriculü casei Franciscanilorü din Radna sîntü descrise pe largü inimicițiile escatö între Episcopulü gr. or. și între misionari, cari prin Episcopü adese fură acușati la Turci, și în urmarea acuselöru și maltractați.

Ca causă a inimicițiilor se amintesc acea, că avëndü episcopulü schismaticü dreptü aprobatü de auctoritatea turcescă, ca dela poporeni sêi să incaseze contribuțiunea numită „dimina“, adecă 7 crucerü după fiecare fumü, episcopulü schismaticü acea taxă o incassa și dela catolici. Călugărilorü misionariü *Andrea Stipanich* încă pe la 1645 căștigase dela Sultanulü turcescü privilegiu, ca catolicii să fie liberi de acea taxă, și așa, cândü episcopulü respectivü incassa și dela catolici, misionariilü se opuneau.

Și de-orece episcopulü avea influință mai mare la begii din Lipova și Ienopolea, precum și la pașa din Timișöra, a făcutü, ca călugării să fie asupriți.

E dreptü, că causă principală a disensiunilorü memorate se dice a fi fostü incasarea „diminei“, dară după ce Episcopulü nu odată a mijlocitü, ca misionariilü să fie împedecați parte întru edificarea bisericutei din Radna, parte întru celebrarea cultului divinü, se pöte conchide, că toate acestea s'au făcutü, pentru ca numiții misionari să fie împedecați întru lășirea unirii între poporulü ținătorü de biserica gr. orientală. Dacă acei misionari s'ar fi restrînsü numai la convertirea calvinilorü ori a catolicilorü calvinizați, Episcopulü schismaticü nu avea motivü să-i împedecö ori să se pörte cu odiu față de ei. Din contră pentru că misionariilü pe cei schismatici îi uniau și prin acestă micșoraü venitele episcopului, acestă a datü ansă la odiulü în contra misionarilorü, și acei catolici, dela cari incassa Episcopulü taxele sale, nu erau decâtü în parte bună uniți.

În cercetarea acestă susceptă am ajunsü deja la finea părții prime a vécului alü 17-lea.

Reprvindü preste datele produse spre comprobarea mișcărilorü unirii din Bănatü, trebe să recunoșcemü, că față de teritoriulü estinsü alü Bănatului locuitü și în véc. alü 17-lea în majoritate preponderantă de români ținătorü de biserica română gr. orientală, unirea era încă restrînsă într'unü cerc micü; acestă însă nu are să detragă cătuși de puținü din valörea rezultatului căștigatü, dacă se va considera de o parte nu numai starea decădută și relațiunile triste ale bisericei române subjugate prin calvinismü, ci și în multe privințe favorisarea acelei biserice prin Turci față de biserica catolică argisită încă și din punctü de vedere politicü atâtü prin

calvini cătu și prin Turci; era de altă parte dacă rezultatulü căștigatü întru propagarea unirii din Bănatü se va asemena atâtü cu rezultatele căștigate în același timpü în alte părți subjugate prin Turci, cătu și cu lupta de esistență a bisericei catolice din Ungaria, Boemia, Transilvania și din alte țeri față de puterea politică și bisericescă a calvinilorü.

Pentru noi datele produse dovedescü celü puținü atăta, cumcă mișcările unirii din Bănatü reînprospetate mai alesü între anii 1660 sîntü numai renoirea și continuarea unirii din vécülü alü 17-lea, și că unirea parochiilorü de aci ca *Secașü, Reșița, Varadia, Comorisece, Chernecea, Gerlișce, Lugoșü* are unü trecutü istoricü apröpe de 200 ani.

Despre activitatea desvoltată întru propagarea unirii din Bănatü în partea a 2-a a vécului alü 17-lea cu ajutoriulü lui Dumneđeu se va tracta cu altă ocașione.

Ioanü Boroșü.
Regina.

De Fridericü Dolch.
(Continuare.)

Călugărița afirma cu capulü. „Așa putea să se întimple,“ dișe ea cu serioșitate. „Dar më temü, că nici lângă mirele teü nu vei avé parte de o sörte de pismuitü.“

„Preasfînta Născătoare de Dumneđeu îmü va sta într'ajutoriü,“ dișe fata încetinelü. „Vincentiü e sêlbaticü și nelufrnatü, dar are și părți bune și se va îndrepta cu ajutoriulü lui Dumneđeu. Elü më iubescö, asta o sciü, și iubirea de multe ori a făcutü minui și pe mulți a adusü deja pe calea dreptății. Și apoi nu e dorința cea mai ferbinte a tatălui meu nutritoriü, să më măritü după Vincentiü? Elü a luatü la sine pe sermana părășită, m'a crescutü și m'a ținutü ca altulü pe prunca sa proprie. Și eü să nu fiü recunoscătorü pentru atătea binefaceri, să nu-i rêsplătescü pentru cele ce mi-a făcutü mie?“

Mișcată cuprinse călugărița pe Regina în brațele sale. „Tu ești o pruncă bună,“ îi dișe, „și binecuvîntarea lui Dumneđeu te va însoți. Da, tu bine te-ai hotărîtü. Datorința fiescă și recunoscința îți spunü, să împlinesci dorința tatălui teü nutritoriü. Cu pictorulü, dacă va fi de lipsă, voiü grăi eü însu-mi. Elü va părăsi insula și nici odată nu-ți va mai turbura liniștea. Și dacă unü simțemintü de durere va voi, să se trezescă în inima ta, — nu jeli, pentru că a trebuitü să scapi o fericire pöte înșelătoare. Conștiința datorinței împlinite îți va împärtăși mângăiere și putere, și cu ajutoriulü lui Dumneđeu vei învinge toate suferințele și neplăcerile, cari pöte că te așteptă. — Și acum mergi cu Dumneđeu,“ închiä lăsându-o din brațe. „Am, să më ducü la stărița, dar sperü, că preste câteva zile era vei veni și-mi vei spune, cum s'au isprăvitü toate.“

Regina sărută mâna călugăriței. Cu inimă ușurată părăsi apoi grădina și mănăstirea și porni cătră casă.

Înaintea porții era unü teü umbrosü, și în umbra lui era o bancă. Unü tinëru îmbrăcatü orășenescü, cu capulü răzimatü pe mână, ședea acolo, și Regina își opri pașii, cândü flü zări. Câteva clipe era nehotărîtă, dar pictorulü o observase deja și se ridică iute de pe bancă.

„Cu dorü te-am doritü aci,“ îi dișe prindëndu-o de mână, „și etă, întimplarea mi-a împlinitü dorulü și mi-te-a adusü în cale. Prilejulü e bunü, jurü împrejurü nu

este sufletu de omu, și nimeni nu ne va conturba. Îmi eşti încă dator cu răspunsu la întrebarea, carea ți-am pus-o."

"Răspunsul meu îl ai, dle Werner," îi duse Regina cu glasul lin, dar hotărât. "Ești alt răspuns nu-ți pot da, de ar trebui, să-mi pun și viața. Tatăl meu nutritoriu, căruia îi datoresc atâta, s'ar amări de moarte, dacă ași voi, să-lu părăsesc, și Vincențiu fără de mine ar peri trupesce și sufletesce."

"La alții te gândești," îi reflectă cu amar Werner lăsându-i mâna, "dar ce va fi de mine, asta nu te privește. Numai să nu-ți mai turbur liniștea și să mă duc și să nu mă mai întorc! De m'ași ascunde într'unu colțu retrasu de lume și de ași peri acolo, ție nu-ți pasă de locu!"

"O, dle Werner," duse Regina cu lacrimi în ochi, "dacă ai pute, să privești în inima mea, n'ai grăi așa. Dta. în lumea mare îți vei uita lute de fata de pescariu și poți odată îmi vei și mulțami în taină, că n'am ascultat de dta. Și cându vei ave o soție bună și prunci buni, atunci adu-ți aminte câte odată și de insula mănăstirii și — asta cred, că nu va fi nici unu păcatu — de sermana Regină."

"Nici odată nu-mi voi uita de tine."

"Și acum Dumneșu cu dta, dle Werner! Căile ni-se despărțesc. În viața asta nu ne vom mai întâlni, dar să sperăm, că ne vom vedea în cealaltă."

Și se duse plângându cu sughit. Era Werner pași clatinându-se la teiu, se aședă era pe bancă și-și acoperi fața cu mâinile.

III.

Era în dupăamăza zilei următoare. Werner mergea palid și cu capul plecatu dela locul de debarcare către căsuțele pescarilor. Voia, să cerceteze pe bătrânul Ambrosiu și să-și iea dela elu rămasu bun. Bătrânul în vremea din urmă a fostu față cu elu foarte monoton și rezervat. Dar Werner totuși nu voia, să părăsescă insula fără de a-și fi luat dela elu rămasu bun. Elu scia, că bătrânul pe vremea asta petrecea singuru acasă, căci Regina era cuprinsă la nașă-sa, era Vincențiu a rare ori era acasă. Werner și găsi pe bătrânul. Acesta ședea singuru pe lavița dinaintea ușii nemiscat, cu brațele cruciș pe peptu, și privia la pământ. Se aședă în tăcere lângă bătrânul.

"Vinu, să-mi iea rămasu bun," duse Werner. "Pornesc de aci, poți pentru totdeauna."

O rază de bucurie lumină fața bătrânului. "Adevăratu să fie?" duse prindându mâna pictorului. "Asta e lucrul cel mai cuminte, care-lu poți face, dle Werner! Vincențiu de o vreme încoace te privește cam nu sciu cum, sciu, pentru ce, și nimeni nu ar sta bun, că nu s'ar întâmpla încă o nenorocire. Mă tem neîncetat, că are ceva rău în gând și că va ave sfârșit rău nefericitul de elu."

"Dar de ce te temi?" duse Werner liniștit. "Ești mă duc, încă astăzi, și abia ași crede, că în clipele cele din urmă ne vom mai ciocni."

"Nu numai asta e, ce mă umple de grije," duse bătrânul suspinându. "Nefericitul de elu mai are încă ore ce — dtae ți-o pot spune, dle Werner," continuă apoi cu hotărre, "dta nu-mi eşti străinu, și si-ură îmi voi ușura inima, dacă-ți voi spune,

ce mă apasă." Tăcu câteva clipe și apoi duse cu glasul tainic: "Băteul are datorii și nu le poți plăti, și oamenii nu vor, să mai aștepte și amenință cu licitare."

"Pentru Dumneșu, asta să nu se întâmple," duse Werner surprins. "Aci trebuie să ajutoriu."

"Ajutoriu? Da, dar de unde să vină?" suspină bătrânul. "Am dat deja tot, ce aveam cruțat, și ospetărița, nașa Reginei, nu vre, să-și mai misce nici degetul celu micu."

"Câtu de mare e suma?"

"O sută treizeci de marce."

"Veți ave banii, încă astăzi," duse pictorului. "Ți-i trimitu, îndată ce sosesc acasă."

"Dle Werner," răspuse bătrânul cu glasul tremurător și cu mâinile încrucișate, "asta — asta ai vre, să o faci? Veți, să ne scoți din necasu, veți, să ne faci fericiți pe toți? Nu sciu, cum să-ți răsplătesc, cum să-ți mulțămesc?"

"Să-ți spun eu, cum," îi răspuse Werner. "Dacă gândești, că-mi datoresc cu mulțamită, poți, să te plătești de mine așa, că-mi istorisești, cum și între ce împrejurări ai găsită pe Regina. Deja de multă vreme voiam, să te întreb despre lucrul acesta, dar n'am găsită prilej."

"Dacă te interesează, foarte bucurosu," duse bătrânul. "Adevăratu, că e cam de mult, dar eu sciu încă totă istoria așa, ca și cum s'ar fi întâmplat numai ieri. Voră fi trecut ca la șapte spre deuce ani, de cându a sosită dâna aceea străină aci pe insula noastră și s'a aședat colo susu în ospetărie. Era îmbrăcată în haine negre și purta pururea unu vâlu negru pe față, carea era albă ca neua. Era frumoasă dâna aceea, dar nu grăia mai nimica, și ochii îi erau pururea roșiți de lacrimi. Dar trebuie că a fostu bogată, că avea bani mulțiori și totu felulu de podobe scumpe. Prunca ei, o fetiță ca unu ângeraș, era cam de unu an și jumătate. Mamă-sa o strîngea adese la peptu și plîngea. Ospetărița a voită să ispitescă, de unde a venit și cine e, dar n'a putut scote nimica dintr'insa. Une ori i-s'a părut, că străina nu era chiar cu mintea întregă. Ea putea adevărat, să ședă ore întregi într'unu locu, să privească în depărtare și să grăescă singură. Une ori vinia cu copilă-sa în căsuța mea, și eu o purtam cu luntrița pe lacu. A rare ori dăcea către mine câteva vorbe; ședea în luntriță și privia în apă. Odată soția mea, — Dumneșu să o ierte, că s'a dusu de multu în vecinicie, — vine la mine lângă patu și-mi spune, că străina chiaru pornise cu o luntriță singură pe lacu. Eu saru din patu, mă îmbracă repede, și câtu bați în palmi, și pornesc cu luntrea mea. O vedeam departe și vislam într'acolo, de se strîmbau lopoșile. Dâna are unu gându rău, îmi gândiam, și dor o voi ajunge, mai înainte de ce și-ar face șie-și ori pruncei vre unu rău. Dar am ajunsu luntrița prea târziu, căci apropiându-mă am vădutu, că luntrița e goală. Isuse Christose, am gândit, ea s'a aruncat în lacu, — și chiaru așa a și fostu. Femeea a dispărut, dar copilă zăcea pe fundulu luntriței și durmia. Am luat-o în luntrița mea și am mersu apoi cruciș și curmezișu pe lacu, însă înzădaru. Trupulu nu i-s'a mai găsită, căci ori ce înghite laculu, nu mai dă înderptu."

"Nefericita!" duse cu glasul mișcat Werner, în care se născu unu gându. "Și

dta n'ai aflatu nici odată, de unde a venit străina, și ce a împins-o în brațele morții?"

"Asta n'o scie nimeni nici în ziua de astăzi," răspuse bătrânul, "și eu așa cred, că n'o va mai scie omu pe lume. Firesce că am datu lucrul îndată de scire, — soția mea de o cam dată a luat prunca la sine și a grijit de ea, dar nimeni n'a scitutu nimica, și așa a adurmitu istoria pe încetulu. Era noi amu ținutu prunca de totu și amu crescut-o, și nu ne-amu căitutu nici odată, că ea a fostu bună și ascultătoare, și noi amu crescut-o, ca și cum ar fi fostu prunca noastră."

Pictorul strînse în tăcere mâna bătrânului. "Dar nu s'a aflatu între cele rămase de dâna aceea nici unu lucru, care să fie destăinuitu ore ce despre ea?" duse apoi. "Vre-o hârtie, vre unu inel ori altu lucru de podobă cu nisce litere?"

"Cum ți-am spus," răspuse bătrânul, "banii și podobe au rămasu, dar din ele n'au pututu scote nimica la ivelă, și scrisori încă n'au rămasu. După ce rudeni de ale lor nu s'au pututu găsi, și după ce noi amu primitu pe prunca de fiică, judecătoria a dâs mai apoi, că banii și podobele rămase să fie ale noastre. Banii și mai toate podobele firesce s'au dusu, dar amu ținutu de aducere aminte nisce lucruri mai frumoșe, unu inel și unu medalionu. Însă cu medalionulu mi-s'a întâmplat unu lucru șodă! Într'insulu era o buclă de peru. O totu întorc și o vizitez, și deodată sare încă unu coperișu, pe care până atunci nu-lu vădusem, și eu vedu o iconuță, unu chipu de bărbat cu barbă mare."

"Ce dicit!" exclamă Werner. "Și mai ții medalionulu? Nu mi-l'ai arăta?"

"De ce nu?" duse bătrânul. Se sculă și se duse în casă, și apoi venindu dădu pictorului în mână unu medalionu de aur. Acesta îl esamină.

"Dumneșu sfinte, e adevăratu!" duse fără de veste, după ce aruncase o privire pe iconuță. "Asemănarea acesta — nu, elu este, ochii mei nu mă înșală."

"Ce — ce dicit dle Werner?" rosti bătrânul îngălbinindu. "Dta sciu, cine e pe icona aceea? Asta nu — nu se poate."

"Și totuși e așa," duse Werner sculându-se iritat. "Ochiulu pictorului nu se înșală ușor. Da, omulu acela, a căru iconă e asta, trăesce, și eu îl cunosc. — Ambrosie, trebuie să-mi lași medalionulu de o cam dată mie! De va fi cu puțință, îl vei căpeta mai târziu era înderptu."

"Stăi, dle Werner! Medalionulu nu-lu dau din mâna mea!" strigă bătrânul sărind de pe laviță.

Dar Werner nu-lu mai asculta, ci dispăru cu de grabă.

(Va urma.)

Bibliografie.

Chiaru acum a apărut de sub tipari și se află de vânzare la **tipografia seminarială**

Euchologiu

edițiunea a doua, revădută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Formatu 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariu frumos în **negru și roșu**. — Prețulu nelegat fl. 2.80, era legat în piele tare fl. 3.80. ¹⁾

¹⁾ În Nr. 12 din erore s'a tipariu prețulu. fl. 2.50 și 3.50.

Economie.

Oculațiunea de vară a pomilor. Timpul cel mai potrivit pentru nobilitarea pomilor este primăvara, când plantele sunt mai abundante în sucuri. Dară și vara încă se pot nobilita pomii, anume prin oculațiunea de vară, oculațiune, fiindcă că de pe ramul nobil numai un ochi se ia și se ultuesce în subiectul, pe care vom să-l nobilităm. În oculațiunea de primăvară ochiul nobil se prinde și se desvâltă încă în același an, pe când în cea de vară ochiul în decursul verei numai se prinde în subiect fără a muguri, preste iernă dorme și numai în primăvara anului următoriu începe a se desvolta. Modul acesta de nobilitare are avantajele următoare:

1. Deși în subiectul de nobilitat se face numai o rană mică, totuși contactul între ei și între partea nobilă este foarte mare.
2. Prindându-se ochiul nobil încă vara, în care s'a nobilitat, în primăvara următoare totuși nutremitulă servește numai spre desvoltarea lui.
3. Este cel mai ieftin și mai ușor mod de ultuire.
4. Cel mai sănătos și mai bine desvoltați ultoi de comună îl dobândim prin oculațiunea de vară.

Scăderea oculațiunii de vară ar fi, că la arborii mai delicați ochii pot degera în decursul iernilor grele. În contra degerării putem scuti ochiul învelindu-l pe iernă cu ore ce. La oculațiunea de vară ochii se iau de pe ramii crescuți în același an și copți deja. Ramii nobili se taie de pe arbore dimineața, când arborele e mai sucos, și se ultuesc încă în aceeași zi. Dacă s'ar procura din departare ramii nobili, atunci înainte de a lua ochii de pe ei, trebuie ținuți la umezeli învelindu-se în mușchi. Înainte de ultuire ramii nobili 1—2 ore se pun în apă. Ca subiect pentru nobilitare prin oculațiune mai acomodați sunt pădureții de 1—2 ani. La oculațiune avându cutiți bine ascuțiți facem în scórta sâlbatecului o tăietură orizontală și dela mijlocul ei în jos tragem alta verticală. Unde se împreună tăieturile, desfacem scórta, câtă e de lipsă spre a putea vii în ea ochiul cel nobil. Acesta se despoe de pe ramul tăiându-se în formă de ică așa, cât și deasupra

și dedesubtul lui să rămână o parte din cojea ramului; dacă după despoiere se observă pe ram o gropiță în locul, unde a fost ochiul, este semn, că acesta încă s'a despoiat, din contra dacă se observă o ridicătură, atunci ochiul nu s'a desfăcut, ci trebuie despoiat altul. La aședarea ochiului nobil în tăietura făcută în scórta subiectului ținem ochiul în mâna stingă, era în dreapta cutiului, cu ajutoriul căruia desfacem în două părți scórta pădurețului, unde se împreună tăieturile făcute deja, și vîrîm ochiul sub ea de sus în jos astfel câtă partea de-a-supra a scórței, în care se află ochiul, să se împreune și lipescă cu tăietura superioară făcută în subiect, era cu scórta tăiată verticală se acopere scórta ochiului astfel, câtă ochiul și frunza să se vadă înafară. După oculațiune se legă scórta arborelui cu coje de teiu ori cu sfășii de cânepă de-asupra și de dedesubtul ochiului. Fiindcă scórta se desface de arborii mai ușori dimineața și când e timpul umez, pentru aceea e consultă a face în timpul acesta oculațiunea. La o săptămână după oculațiune se poate sci, că ore prinsă e ochiul. Dacă frunza de din jos de el se îngălbinesce și atinsă fiind cu mâna cade ușor, atunci e prinsă, din contra dacă frunza capătă o coloare neagră și atinsă cu mâna nu se desface de scórta, e semn, că ochiul nu s'a prins, și se poate face oculațiune nouă. La 10—15 zile după ultuire se lărgesce legătura din jurul ochiului, ca să nu fie împedecată creșterea. Subiectul se rătăzează la 8—10 cm. de-asupra ochiului, și se obduce cu cêră de ultuită rana cauzată prin râtezare. Unii ultuesc în același subiect 2—3 ochi, ca cel puțin unul să se prindă; dară prin acesta numai se cauză mai multe rane în arbore fără de nici un folos, căci dacă nu s'ar prinde ochiul ultuit, ușor se face altă oculațiune după o săptămână. Arborii bătrâni încă se pot nobilita prin oculare. Spre scopul acesta trebuie pregătiți așa, că se taie mai întâi ramii cei bătrâni, ca să crească alții tineri, în cari apoi în al doilea an se face ultuirea prin oculațiune. Oculațiunea de vară se poate face începând de prin jumătatea lui Iuliu până în Septembrie, adică în timpul, când în grădină nu are economul alte lucruri urgente.

Revista comercială a săptămânei.

Dilele calde din săptămâna din urmă au contribuit la coccerea spicoseilor. Seceratul s'a început mai în tota țara. Resultatul recoltei nu ne este încă cunoscut. S'a terminat în cele mai multe locuri prima cositură, a ieșit însă încă cu multă mai puțină ca în anul trecut.

Tîrgul de bucate din Budapesta în săptămâna din urmă a fost slab. Îndreptându-se timpul, prețul grâului și alu secerei a scăzut, din contra ovésul și cucuruzul, cari servesc ca nutreț, s'au scumpit. Grâu s'a oferit destul, dară atâtă privat, cât și morile au fost cu rezervă în cumpărare, din care cauză prețul i-s'a redus cu 25—30 cr. S'a vîndut 80,000 m. m. Scură s'a oferit puțină, și nici acesta nu a fost căutat. Abia s'a petrecut 3000 m. m. plătindu-se m. m. numai cu fl. 4.90—5.10. Ovés s'a vîndut preste 5000 m. m. cu fl. 6.40—6.90. Cucuruz s'a vîndut mult cu fl. 4.78—4.80.

Editor și redactor răspundător:
Dr. Victor Szmigelski.

Nr. 2682—1894.

(19) 1—2

Concurs.

La o stațiune de învățare dela școia română gr. cat. de fete din Blășu devenită vacantă în forma sa se scrie concurs cu terminul până în 10 August a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

300 (trei sute) fl. v. a. eventualmente 200 (două sute) fl. și întregă proviziunea în internatul Vancea-nu de fete.

Dela acelea, cari vor a reflecta la ocuparea acestui post, se recere, să-și înainteze la Consistoriul mitropolitan în Blășu suplicele lor până la terminul indicat adjustate cu:

1. Estrasă matriculară de botez,
2. Atestat despre purtarea morală, și
3. Că au absolvat cu succes bun întreg cursul în o preparandie publică din țară.

Blășu, din ședința Consistorială ținută în 10 Iuliu 1894.

Ioan M. Moldovan,
vicariu capitulariu.

Cu deosebită stimă cueză a încunoscintă pre
Veneratul Cleru greco-catolic,

că precum și până acum iaș asupra-mi gătirea de
iconostase, amvone, altare

și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericelor, în ce privesce lucrul de măsari și de sculptori, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icone sante, dimpreună cu aședarea acelor obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servesc cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigat recunoscere deosebită, și toate mă îndreptătesc la sperarea, că Veneratul Cleru mă va împărtăși occasionalmente de prețuită-î încredere. Silința mea se va îndreptă totu-deauna într'acolo, că și de aci înainte se merită renumele cel bun, care mi-lam câștigat până acum.

Prin tariful de zone dispărându departările, prin această capacitatea de concurență mi-sa mărită.

Rogându-mă pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă

Carol Müller,

auritor și fabric. de recuis. biserice.

(6) 22—52

(18) 2—6

„The Gresham“

societate de asigurare pe viață în LONDRA.

Filiala pentru Austria:

Viena, I, Giselstrasse 1,
în casa societății.

Filială pentru Ungaria:

Budapesta, Franz-Josefplatz 5 și 6,
în casa societății.

Activa societății la 31 Dec. 1892 franci 125,305.151.—

Venitul anual din premii și interese la 31 Decembre 1892 „ 22,840.056.—

Plătiri pentru contracte de asigurare și de rente și pentru rescumpărări etc. dela existința societății (1848) „ 271,905.620.—

În ultimul period de gestiune de optsprezece luni s'au prezentat la societate pentru propunerii nouă, prin ceea ce suma totală a propunerilor intrate dela existința societății se urcă la „ 1.853,916.605.—

Prospecte și tarife, pe basa cărora societatea extradă polițe, precum și formulare de propunerii se dau gratuit prin dñii agenți în toate orașele mai mari ale monarhiei austro-ungare și prin filialele pentru Austria și Ungaria, precum și prin

Agentura gen. pentru Transilvania în Cluș.